

*В. І. Трохименко, аспірантка
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

РОСІЙСЬКИЙ КАПІТАЛ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі еволюції світогосподарських відносин іноземний капітал відіграє вагомий роль у розвитку банківської системи будь-якої країни світу. При цьому присутність іноземного капіталу в банківській системі України є важливим джерелом фінансування економіки та залучення фінансових ресурсів на внутрішні ринки.

Разом з тим, аналізуючи українсько-російські відносини в банківській сфері, варто зазначити, що на вітчизняному ринку банківських послуг останніми роками спостерігається активізація діяльності банків з російським капіталом. Так, із 176 банків, що діяли в Україні на 1 січня 2011 р., в тому числі 55 з іноземним капіталом, 10 установ є банками з російським капіталом, загальна вартість активів яких становить 90 854,62 млн. грн., або 10,94 % від загальної вартості активів банківської системи України. Але разом з тим офіційна статистика не дає повного уявлення про реальні обсяги і структуру російських інвестицій в Україні, оскільки значна їх частина “закамуфльована” у тій частці, що припадає на різні офшорні зони (Кіпр та Нідерланди).

Аналіз шляхів приходу російського капіталу в банківську систему України засвідчує, що серед форм, які пропонує світова практика (купівля частки в існуючих банках, відкриття дочірнього банку, відкриття філії іноземного банку), в нашій країні превалює шлях злиттів і поглинань. Саме таким методом Національним резервним банком Росії було придбано Енергобанк (2004), Сбербанком – НРБ-Україна (2006) та НРБ-Банк (2007), “Внешторгбанком” – банк “Мрія” (2006), банком “Русский Стандарт” – Аіс-Банк (2006), корпорацією КИТ Финанс – Радабанк (2007), “Внешэкономбанком” – Промінвестбанк (2009) тощо.

При цьому значення банків з російським капіталом на вітчизняному ринку банківських послуг протягом останніх 5 років (2006–2010) значно підвищилося. Зокрема, частка активів російських банків у відсотках до загального обсягу по банківській системі збільшилась з 4,12 до 10,94 %, капіталу – з 3,76 до 11,03 %. Кредити юридичним особам, надані російськими банками, на 01.01.2011 становлять 13,45 %, фізичним особам – 5,21 % від загального обсягу наданих кредитів. Для порівняння на початку 2007 р. зазначені показники становили відповідно 5,25 та 1,60 %. Схожа ситуація спостерігається і з депозитами, залученими від юридичних осіб, зокрема станом на 01.01.2011 банками з російським капіталом було залучено 9,47 % від загального обсягу депозитів господарюючих суб'єктів у порівнянні з 5,87 % на початку 2007 р.

Як зазначають експерти, у найближчому майбутньому зберігатиметься тенденція до збільшення експансії російських банків. При цьому стратегія приходу російських банків на ринок банківських послуг України у сучасній науковій спільноті вважається подвійною: з одного боку – це можливість здійснювати політичний вплив, з іншого – через кредитування найпривабливіших промислових активів, зокрема стратегічних, сприяти їх переходу під контроль російського капіталу або навіть держави (через російські державні банки). Йдеться про те, що посилення позицій російського капіталу в банківській системі України може призвести до підвищення загрози економічній безпеці держави та вимагає реалізації виваженої державної політики з метою мінімізації негативних проявів та стимулювання позитивних зрушень від поглиблення українсько-російських відносин у банківській сфері.

Трохименко, В.І. Російський капітал у банківській системі України [Текст] / В.І. Трохименко // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика [Текст] : збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 травня 2011 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2011. – Т. 2. – С. 191-192.